

Vårdhygien – portabel fläkt och AC eller luftkylare i vård- och omsorgsmiljö

Förändringar sedan föregående version

Ersätter tidigare version publicerad 2024-05-17. Tillägg har gjorts avseende avrådan från fläkt i flerbäddsrum inom sjukhus. Specifika råd vid pågående luftvägssmitta har tagits bort då detta ingår i ordinarie riskbedömning. I övrigt redaktionella ändringar.

Bakgrund och syfte

Syfte är att stödja verksamhet inom vård- och omsorg vid bedömning av vårdhygieniska risker avseende portabel AC/luftkylare och fläkt.

För att minska risk för hälsopåverkan hos patient och medarbetare bör varje verksamhet ha en plan för åtgärder vid värmebölja. Stöd för framtagande finns på Folkhälsomyndighetens sida [Värmeböljor – vägledning till handlingsplaner](#). Optimering av befintligt ventilationssystem och solskydd bör göras i första hand, konsultera fastighetsförvaltare för råd. Inför beslut, av verksamhet, om en temporär lösning med portabel AC/luftkylare eller fläkt ska riskbedömning utföras. Vid riskbedömning beaktas vilken verksamhet som bedrivs, eventuell påverkan på befintlig ventilation samt risk för spridning av mikroorganismer och dess konsekvenser.

Fläkt avråds från:

I flerbäddsrum inom sjukhus.

Portabel AC/luftkylare eller fläkt avråds från:

- I lokal med höga renhetskrav, exempelvis operationssal, sterilcentral, sterilförråd.
- Hos patient med kraftigt nedsatt immunförsvar, exempelvis inom hematologi, transplantation, neonatologi, intensivvård, dialys.
- Hos patient med utbredd hudskada/sår

Utförande

Risk med portabel AC/luftkylare

Tillväxt av mikroorganismer kan ske vid brist i underhåll och rengöring/desinfektion. Befuktare av utgående luft ska inte användas då dessa system innebär ökad risk för bakterietillväxt med vidare spridning. Luftflöde ökar spridning av befintligt damm, partiklar, hudflagor och mikroorganismer i rummet.

Råd vid användning av portabel AC/luftkylare

- Använd HEPA-filter/motsvarande för utgående luft.
- Rutin ska finnas för regelbundet underhåll, rengöring och desinfektion enligt tillverkarens instruktioner, inklusive ansvarsfördelning för utförande.
- Rengör och desinfektera efter användning hos patient/byte av rum.
- Undvik att luftström riktas mot patient.
- Stäng av inför vårdmoment med ökade renhetskrav; exempelvis såromläggning, kateter/PVK-sättning, CVK-omläggning samt hantering av desinfekterat och sterilt material.

Risk med portabel fläkt

Luftflöde ökar spridning av befintligt damm, partiklar, hudflagor och mikroorganismer i rummet. Droppar från en individ kan spridas längre bort än förväntat vilket bör beaktas vid val av skyddsutrustning vid risk för stänk.

Råd vid användning av portabel fläkt

- Rengör och desinfektera efter användning hos patient/byte av rum.
- Använd lågt luftflöde och rikta om möjligt flödet snett uppåt.
- Stäng av inför vårdmoment med ökade renhetskrav; exempelvis såromläggning, kateter/PVK-sättning, CVK-omläggning samt hantering av desinfekterat och sterilt material.

Linjeförord ansvarar för att denna rutin är känd och följs av alla medarbetare. Hälso- och sjukvårdspersonal är ansvariga för att rapportera vårdskador som en avvikelseanmälan. En vårdrelaterad infektion är en potentiell vårdskada och ska därför alltid anmälas så att vidare utredning kan ske. Medvetet avsteg från denna rutin dokumenteras i patientjournal om avsteg är kopplat till patient. Annan orsak till avsteg rapporteras i [MedControl PRO](#) eller befintligt avvikelshanteringssystem.

Relaterad information

Arbetsmiljöverket. (2025). [Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd \(AFS 2023:10\) om risker i arbetsmiljön.](#)

Folkhälsomyndigheten. (2025) [Värmeböljor- vägledning till handlingsplaner och informationsmaterial.](#)

Arbetsgrupp

Julia Lenzen, hygienläkare Vårdhygien Skaraborgs Sjukhus

Therese Mård, hygiensjuksköterska Vårdhygien Skaraborgs Sjukhus

Källförteckning

Clinical Excellence Commission, 2025, Infection Prevention and Control Practice Handbook, v4.0, Sydney, Australia ISBN: 978-1-74231-266-8

European Centre for Disease Prevention and Control. [Heating, ventilation and air-conditioning systems in the context of COVID-19.](#) 10 November 2020.

Stockholm: ECDC; 2020.

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Sahlgrenska Universitetssjukhuset. Rutin [Vårdhygien – Portabel fläkt och AC eller luftkylare i vård- och omsorgsmiljö](#). v 4.0.

Svensk Förening för Vårdhygien. [Byggnation och vårdhygien: Vårdhygieniska aspekter vid ny- och ombyggnation samt renovering av vårdlokaler, 4:e upplagan](#). Juni 2025.

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Skaraborgs Sjukhus

Innehållsansvar: Julia Lenzen, (julle), Överläkare

Godkänd av: Annette Trengde Jarlshammar, (anntr2),
Utvecklingschef

Dokument-ID: SKAS9729-602154698-74

Version: 2.0

Giltig från: 2026-06-03

Giltig till: 2028-04-16